

Tisdagen den 4 december

Tisdagen den
4 december 1979

Kl. 15.00

*Ändringar i tids-
och ärendeplaner*

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 26 november.

*Om statliga medel
till valrörelsen
inför folkomröst-
ningen om kärn-
kraft*

§ 2 Upplästes följande inkomna ansökan:

Till riksdagen

Jag får härmed anhålla om fortsatt ledighet från riksdagsuppdraget från den 16 december 1979 fram till juluppehållet.

Stockholm 1979-12-03

Rolf Clarkson

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Berit Mohlin-Erbeus* (m) även fortsättningsvis skulle tjänstgöra som ersättare för Rolf Clarkson.

§ 3 Ändringar i tids- och ärendeplaner

ANDRE VICE TALMANNEN:

Debatten med anledning av finansutskottets, skatteutskottets och näringsutskottets betänkanden om den svenska kapitalmarknaden kommer – med ändring av den preliminära ärendeplanen – att äga rum *torsdagen den 6 december*.

Finansutskottets betänkande om åtgärder för att stabilisera ekonomin upptas planenligt till avgörande i kammaren fredagen den 7 december.

Med hänsyn till att ett stort antal interpellationer och frågor kommer att besvaras måndagen den 10 och måndagen den 17 december kommer sammanträdena nämnda dagar att ta sin början redan kl. 09.00.

§ 4 Om statliga medel till valrörelsen inför folkomröstningen om kärnkraft

Statsrådet CARL AXEL PETRI erhöll ordet för att besvara *Carl-Henrik Hermanssons* (vpk) den 21 november anmälda fråga, 1979/80:145, och anförde:

Herr talman! Carl-Henrik Hermansson har frågat mig om jag delar uppfattningen att det från allmän demokratisk synpunkt är otillfredsställande

Tisdagen den
4 december 1979

*Om statliga medel
till valrörelsen
inför folkomröst-
ningen om kärn-
kraft*

att de olika sidornas ekonomiska förutsättningar i folkomröstningskampanjen är så olika och vilka initiativ som regeringen avser att ta för att snabbt ge den redan formerade nej-sidan statliga medel.

Låt mig först konstatera att politisk enighet råder om att statliga bidrag skall utgå till kampanjkommittéerna för de olika alternativen i den kommande folkomröstningen i kärnkraftsfrågan. Vi vet emellertid ännu inte slutligt hur alternativen kommer att se ut och hur de olika sidorna kommer att formera sig.

Företrädarna för riksdagspartierna har vid överläggningar nått fram till att planeringen i kärnkraftsfrågan bör ske med utgångspunkt i att folkomröstningen bör äga rum den 23 mars 1980. Detta innebär att överläggningarna om folkomröstningspropositionens innehåll måste ske i sådan tid att propositionen kan föreläggas riksdagen före juluppehållet. I propositionen bör enligt min mening frågor om bl. a. röstningsalternativ, kampanjkommittéer och medelstilleddning tas upp. Det är min förhoppning att man skall kunna uppnå politisk enighet om hur dessa frågor skall lösas.

Med hänsyn till den tidigare träffade överenskommelsen mellan partierna om tidsplanen fram till folkomröstningen tror jag att man kan utgå från att en lösning av dessa frågor är nära förestående. När detta är ett faktum är min strävan att medel skall ställas till kampanjkommittéernas förfogande så snart det är praktiskt möjligt.

CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talmän! Jag tackar statsrådet Petri för svaret. Jag tror att han håller med mig om att de medel som hittills har stått till förfogande för de olika sidorna inför folkomröstningen har varit synnerligen ojämnt fördelade. Ja-sidan har ett övermått av penningmedel, vilket också har kommit till uttryck i mycket dyrbara annonskampanjer, medan nej-sidan har tvingats att lita till bössinsamlingar.

Det är ur demokratisk synvinkel inte bra med en sådan ojämnhet. Nu kan det genom de statliga bidrag som skall ställas till förfogande bli en viss utjämning när det gäller medlen, även om ja-sidan också i fortsättningen kommer att ha en övervikt, om storbolagen fortsätter att anslå de stora penningssummor som de hittills gjort till ja-sidans propaganda. Jag tar upp detta speciella spörsmål i en fråga till statsminister Fälldin. Det är mot denna bakgrund angeläget att statliga medel kan utbetalas snarast. Men dyrbar tid har redan försuttits. Folkkampanjen Nej till kärnkraft uppvaktade talmannen så fort denne valts här i riksdagen. Man fick ett positivt svar, men ingenting har sedan hänt. Både utskottsinitiativ och initiativ från regeringens sida hade varit möjliga.

Regeringen borde enligt min mening ha kunnat ge förskottsanslag så fort en kampanjledning hade bildats – och detta var redan före riksdagens början i höstas ett faktum i vad gäller nej-sidan.

Mycken onödig tid har alltså gått. Många dyrbara annonser har publicerats för ja-sidan, medan nej-sidans propaganda har hämmats av brist på penningmedel.

Energiministern säger nu att statliga pengar skall kunna utgå "så snart det är praktiskt möjligt", för att citera det sista i hans svar. Jag tycker det skulle vara angeläget med en närmare precisering här i kammaren av vilken tidpunkt energiministern avser. Redan nästa vecka skall ju partiledarna samlas till överläggningar för att slutgiltigt nå en överenskommelse om propositionens innehåll – om jag inte är fel underrättad sker detta den 14 december. Enligt min mening borde det vara möjligt att från denna tidpunkt utbetala statliga medel i förskott till de kampanjorganisationer som redan har bildats. Jag vill fråga energiministern om han kan instämma i denna min mening.

*Om befrielse för
fria samfund och
frikyrkoförsamling-
ar från skyldighe-
ten att erlägga
arvsskatt*

Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! Jag vill bara kommentera herr Hermanssons fråga med att säga att jag hoppas att vi i de partiöverläggningar som skall ske nästa vecka skall kunna bli eniga om medlens fördelning. Jag tror personligen att det sedan så skett skall finnas möjligheter att utbetala förskott.

CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill tolka energiministerns besked i denna replik som ett positivt svar på den fråga jag ställde, och då är jag tillfredsställd på den punkten.

Det kan emellertid uppstå ett problem till, och det är angeläget att energiministern också där kan ge ett besked. Det är uppenbart för alla att ja-sidan har vissa problem när det gäller konstitueringen av olika kampanjkommittéer, att ena sig om ett alternativ och att bilda en kampanjkommitté för detta alternativ. Om det skulle bli så att det inte omedelbart blir klart med en kampanjledning för ja-sidan efter den 14 december, är det ändå möjligt att ge förskottsanslag till nej-sidan, som redan är konstituerad? Jag tycker att detta borde vara angeläget. Det kan inte vara riktigt om ja-sidans problem, som delvis kan vara taktiska, skulle få fördröja utbetalningen av medel till nej-kampanjen, som sedan länge är konstituerad.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Om befrielse för fria samfund och frikyrkoförsamlingar från skyldigheten att erlägga arvsskatt

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att besvara *Rolf Sellgrens* (fp) den 20 november anmälda fråga, 1979/80:136, och anförde:

Herr talman! Rolf Sellgren har frågat mig om jag avser att lägga fram förslag som befriar de fria samfunden och frikyrkoförsamlingarna från skyldighet att erlägga arvsskatt.

Svaret är ja. Jag vill i det här sammanhanget påminna om att den förra regeringen i våras lade fram ett förslag om arvsskattefrihet för trossamfund och församlingar. Förslaget omfattade dem som i sin verksamhet håller

Tisdagen den
4 december 1979

*Om befrielse för
fria samfund och
frikyrkoförsamling-
ar från skyldighe-
ten att erlägga
arvsskatt*

regelbundna och offentliga gudstjänster (prop. 1978/79:160). Förslaget av-
slogs av riksdagen. Skatteutskottet uttalade att utskottet i princip visserligen
kunde biträda regeringens förslag. Enligt utskottets uppfattning borde dock
möjligheterna att utvidga skattefriheten även till andra rättssubjekt prövas.
Utskottet förutsatte att ett nytt förslag i frågan skulle läggas fram. Ett sådant
förslag är nu under utarbetande inom budgetdepartementet.

ROLF SELLGREN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka budgetministern för det positiva svaret.
Samtidigt vill jag beklaga skatteutskottets behandling i våras av propositionen
om avdragsrätten.

Det vore beklagligt om den överarbetning av förslaget som pågår i
departementet skulle försenas genom en långt utdragen översyn, så att vi får
vänta ytterligare på att få den här frågan löst. Jag känner en viss oro med
anledning av det svar jag har fått. Statsrådet säger visserligen att det skall
komma ett förslag, men han säger ingenting om tidpunkten. Det i och för sig
positiva svaret skulle få en bra komplettering, om statsrådet kunde ange en
ungefärlig tidpunkt för när vi kan vänta oss ett förslag till riksdagen.

Jag vill tillägga att man borde kunna vara överens om att frågan om
arvsskattens avskaffande för frikyrkor och frikyrkoförsamlingar är en ren
rättvisefråga. För svenska kyrkan gäller nämligen skattefrihet för mottaget
arv. De många frikyrkoförsamlingarna och deras medlemmar som berörs av
detta betraktar det närmast som obegripligt, kanske t. o. m. oförlåtligt, att
skattereglerna är så olika för frikyrkorna och svenska kyrkan.

Det är här inte fråga om stora inkomstbortfall för samhället. Det rör sig i
stället om närmast marginella kostnader, men om arvsskatten avskaffades
skulle det innebära betydelsefulla intäkter för de församlingar och menighe-
ter som berörs av det. Jag vill försäkra att de pengar som därigenom kunde
användas av de frivilliga organisationerna skulle användas på ett väsentligt
mer effektivt sätt än som är fallet när pengarna går in i statskassan. Inte så att
vi som enskilda medlemmar skall befria oss ifrån skatter, för samhället har
stora åtaganden där vi solidariskt skall vara med och stödja varandra, men jag
är övertygad om att dessa församlingar gör samhällsinsatser som inte kan
värderas i pengar. De insatserna når fram till personer och behov som aldrig
uppmärksammas av samhällsinstitutionerna.

Jag vore tacksam om budgetministern ville ge ett svar på frågan om när vi
kan få det här förslaget.

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Jag hoppas att denna proposition skall vara ett av de förslag
som riksdagen kan börja arbeta med, då Rolf Sellgren och andra kommer
tillbaka till riksdagen efter ett stärkande och vederkvickande juluppehåll.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Om Linjeflygs verksamhet på Bromma flygplats

Nr 43

Tisdagen den
4 december 1979

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöill ordet för att besvara *Ingrid Segerströms* (s) den 21 november anmälda fråga, 1979/80:141, och anförde:

Herr talman! Ingrid Segerström har frågat mig om regeringen är beredd att ge luftfartsverket och Linjeflyg erforderliga resurser för att genomföra utflyttningen till Arlanda av Fokker F 28 inom den tid koncessionsnämnden för miljöskydd har fastställt.

Genom beslut den 13 juli i år lämnade koncessionsnämnden för miljöskydd luftfartsverket tillstånd enligt miljöskyddslagen att i enlighet med vissa särskilda villkor driva Bromma flygplats för huvudsakligen inrikes linjefart och allmänflyg. De särskilda villkor som koncessionsnämnden föreskrev för den fortsatta verksamheten på Bromma innebär bl. a. att trafik med Fokker F 28 skall upphöra senast vid utgången av juni 1981.

Luftfartsverket anförde i september besvär hos regeringen över koncessionsnämndens beslut. Besvären, som handläggs i jordbruksdepartementet, har ännu inte avgjorts.

För egen del är jag beredd att föreslå regeringen att medel anvisas för att täcka den statliga andelen av luftfartsverkets investeringar, så att regeringens beslut efter prövningen av besvären kan genomföras.

INGRID SEGERSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet för svaret på min fråga.

Jag känner väl till att luftfartsverket har besvärat sig hos regeringen över koncessionsnämndens beslut om flygverksamheten på Bromma, och jag vet också att regeringen inte har tagit ställning till luftfartsverkets besvär.

Luftfartsverket hemställde i sina besvär att regeringen skulle avgöra frågan skyndsamt. Eftersom det är jordbruksdepartementet som handlägger besvärsärendet får jag väl i nästa vända fråga jordbruksdepartementets chef hur långt man har hunnit. Det är nämligen angeläget, som jag bedömer det, att man får ett beslut. Det finns stor oro bland människorna – inte bara i Bromma utan i stora delar av Stockholm och dess grannkommuner. Man väntar på ett slutligt besked. Det har varit många år av plåga för många stockholmare, och vi måste få en ändring till stånd.

Jag är emellertid tillfreds med den sista delen av herr statsrådets svar, nämligen att statsrådet är beredd att se till att medel anslås, så att utflyttningen kan ske inom föreskriven tid. Jag förutsätter nämligen att regeringen kommer att avslå luftfartsverkets besvär.

Kommunikationsministern ULF ADELSONH:

Herr talman! Fru Segerström anslår ju rätt försiktiga tongångar. Men den här frågan aktualiserar ändå ett par saker.

Jag har i svaret sagt att jag är beredd att föreslå att medel anvisas för att täcka den statliga andelen. Stockholms läns landsting, som ju har ansvar för trafikförsörjningen i den här regionen, har visserligen uttalat sig mycket

*Om Linjeflygs
verksamhet på
Bromma flygplats*

kraftfullt emot Bromma flygfält men i mindre utsträckning varit beredd att bidra till den del av kostnaderna som landstinget enligt riksdagsbeslut skall täcka. Jag förmodar att det finns en samstämmighet mellan fru Segerström och mig om att Stockholms läns landsting får lov att ta de ekonomiska konsekvenser som det skall ta enligt riksdagens beslut – speciellt som ju landstinget är så ivrigt att uttala sig i miljöfrågan, som landstinget däremot egentligen inte har med att göra.

Vad som förvånar mig när det gäller Bromma flygfält är att en lokal opinion, som annars gör sig så stark, är fullständigt tyst om detta. Vad säger exempelvis företrädare för orter som Borlänge, Halmstad, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Sundsvall, Umeå, Visby, Ängelholm och Örnköldsvik? Där ställer man i det här fallet inga krav på Stockholm som huvudstad. Det gäller krav som jag tycker det är naturligt för riksdagen att ställa på huvudstaden, nämligen att plats för kommunikationer skall stå till förfogande. Jag har sagt förut – och jag säger det också i den här debatten – att jag tycker att bytänkande i det här fallet präglar vissa stockholmare. Framför allt gäller detta de socialdemokratiska Stockholmsföreträdarna, som ju för sin del i sitt kommunala program klart säger att man skall bygga bostäder på Bromma flygfält. Att Fokkern av miljöskäl kanske måste flytta till Arlanda tills vi får tystare flygplan – det är något helt annat än att man skall lägga ned Bromma för evärdlig tid.

INGRID SEGERSTRÖM (s):

Herr talman! Jag kan naturligtvis inte fråga statsrådet om annat än den statliga delen av kostnaderna för utflyttningen till Arlanda, och jag har inte heller gjort det. Frågan om den del som kommer på landstinget får väl avgöras på annat håll.

Statsrådet talar om bytänkande. Jag läste i Aftonbladet för en liten stund sedan vad svaret skulle innehålla, och det stämde inte riktigt. Men jag måste säga att det här med bytänkande har jag inte tagit upp i min fråga. Det som koncessionsnämnden har beslutat om är utflyttning av jetflyget, och det är den enda del som riksdagen har anledning att ta ställning till.

Vad gäller Brommas framtid i övrigt lär vi få återkomma till den diskussionen vid ett senare tillfälle och kanske i andra sammanhang.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det är riktigt att Aftonbladet inte hade en helt korrekt nyhetsrapportering. Därvid ger jag fru Segerström rätt. De som "läcker" uppgifter till Aftonbladet är tydligen inte så välunderrättade som de borde vara. Men det är i och för sig inte bara fråga om jetflyg, utan jag föreställer mig att riksdagen måste, so oder so, ta ställning till frågan om Bromma flygfält. En del upprustning måste nämligen göras om man över huvud taget skall bevara flygfältet, och därför kommer ändå frågan om Bromma flygfält förr eller senare att läggas på riksdagens bord.

Frågan i dag gäller, som fru Segerström mycket riktigt påpekar, bara jetflyget, men det är inte lång tid kvar till dess hela frågan om Bromma flygfält

måste föreläggas riksdagen. Flygfältet kan inte var kvar längre utan vissa upprustningar – även om det bara skall bevaras för allmänflyg och annat inrikesflyg än det som sker med Fokker.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Om åtgärder för att bereda arbetshandikappade anställning inom SJ

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöll ordet för att besvara *Sune Johanssons* (s) den 21 november anmälda fråga, 1979/80:151, och anförde:

Herr talman! Sune Johansson har frågat mig om jag är beredd att verka för att SJ inom ramen för sitt aviserade personalbehov kan bereda även arbetshandikappade anställning.

De krav på säkerhet i verksamheten som SJ måste ställa begränsar de arbetsuppgifter som SJ kan rekrytera handikappade till. Säkerhetskraven för också med sig ett behov av omplaceringar inom företaget. Med ett minskande personalantal har detta inneburit att möjligheterna att anställa arbetshandikappade har varit små.

SJ:s behov av nyrekryteringar kommer att öka under de närmaste åren. Därmed kommer också möjligheterna att anställa handikappade att öka. Jag utgår från att SJ kommer att utnyttja denna möjlighet. Myndigheterna skall vid nyanställningar nämligen verka för att arbetshandikappade bereds sysselsättning. Det framgår av förordningen (1979:518) om arbetshandikappade i statligt reglerad anställning m. m.

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på min fråga, som jag har ställt med utgångspunkt i de verksamhetsberättelser som två av våra statliga organ nyligen har avgett. Det ena är SJ, som i sin verksamhetsberättelse för 1978/79 säger sig ha ett nyrekryteringsbehov av ca 2 000 personer per år. Det andra är arbetsmarknadsstyrelsen, som i sin verksamhetsberättelse för samma år säger att det vid arbetsförmedlingarna varje månad under det senaste året fanns 28 000 arbetshandikappade sökande och att av dessa har kvarsittat ca 77 % som man inte har kunnat placera – detta trots det batteri av åtgärdsmedel som riksdagen har utrustat arbetsmarknadsstyrelsen med.

De handikappades självklara rätt till arbete har inte kunnat tillgodoses, och i det läget faller det sig naturligt att av alla arbetsgivare kräva större vilja att anställa handikappade och ett större ansvar – men särskilt av statliga företag såsom SJ.

Självfallet gläds vi alla åt att SJ börjar redovisa planer på personalökning. Och en viss del av de arbetsuppgifter som är aktuella bör kunna förbehållas arbetshandikappade människor. SJ bör som statligt företag kunna påräkna

Nr 43

Tisdagen den
4 december 1979

*Om åtgärder för
att bereda arbets-
handikappade
anställning inom
SJ*

Tisdagen den
4 december 1979

*Om åtgärder för
att bereda arbets-
handikappade
anställning inom
SJ*

statligt lönebidrag med bortåt 100 %. Därför gäller det endast att anstränga sig litet för att ta fram lämpliga arbetsuppgifter och anpassa arbetsplatserna efter vederbörandes handikapp.

Herr talman! Kommunikationsministern har i sitt svar till mig åberopat en förordning, vars verkliga innebörd jag inte känner till. Jag skulle därför vilja fråga om den åberopade förordningen i första hand avser skyldighet att bereda arbete åt redan inom SJ befintliga arbetshandikappade eller om den öppnar möjlighet att ta in människor som ännu inte fått plats på arbetsmarknaden. Det är den senare kategorin som jag avser, och jag vill på det här sättet försöka redovisa mitt intresse för att bidra till att dessa människor verkligen får möjlighet att komma in även i statliga företag, såsom statens järnvägar.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag har här 4 § i denna författning, där det står att myndigheterna skall vid nyanställning verka för att arbetshandikappade bereds sysselsättning.

Sedan vill jag rent allmänt ge uttryck för en ståndpunkt i de här frågorna, som jag fick från en partikollega till herr Johansson för ett stort antal år sedan. Det var förutvarande socialborgarrådet Sören Carlson som åberopade sin anställning vid Folksam och sade att Folksam som ett stort företag ansåg sig ha den personalpolitiken att man skulle anställa människor ur alla grupper och kategorier. Det bör en stor arbetsgivare göra, och det är någonting som – precis som herr Johansson säger – självfallet också bör gälla för statsmakterna.

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! I sitt svar till mig säger kommunikationsministern att SJ kommer att utnyttja den här möjligheten. Men då frågar man sig: Vilka initiativ är kommunikationsministern beredd till för att SJ nu skall vidta de här åtgärderna? Det är ju ändå kommunikationsministern som inför riksdagen är ansvarig för SJ:s verksamhet, och självklart har vi, som är intresserade av att de arbetshandikappade får större möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden, också rätt att kräva besked från kommunikationsministern om vilka eventuella åtgärder han föreslår under den närmaste perioden.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag har i min hand ett brev från chefen för statens järnvägar, generaldirektör Bengt Furbäck, där han angivit att förutsättningarna nu ökar i och med att personalökningen blir större och att man från statens järnvägars sida kommer att beakta detta. Jag har ej heller i detta fall anledning att på något sätt misstro statens järnvägar utan förutsätter att man där kommer att följa de författningar som riksdagen beslutat om.

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Men om nu inte så skulle bli fallet och vi har en trång arbetsmarknad för de handikappade, bör väl ändå kommunikationsministern vara beredd att vidta åtgärder. Han har som medlem av regeringen ändå ett ansvar för att de arbetshandikappade får arbetstillfällen. Därför tycker jag det verkar låt mig säga litet avslaget att bara vänta på vilka förslag som skall komma från tjänstemän inom SJ. Sådana förslag tycker jag kommunikationsministern redan bör vara klar med vid den här tidpunkten – om han menar något med att han är beredd att verka för att de arbetshandikappade också ges möjligheter till anställning inom statens järnvägar.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Ånys jag med förvåning konstatera den misstro som tycks råda mot järnvägens ledning. Nu är det Sune Johansson som hyser sådan misstro. Jag förstår inte på vilket sätt det är "avslaget" att jag utgår från att ett stort statligt verk följer de författningar som i laga ordning utfärdats. Om jag i vartenda ärende, där en författning utfärdats, skulle utgå från att de olika verken inte följer författningarna, skulle jag inte kunna sköta någon del av det jobb jag har att sköta.

Jag är mycket förvånad över att en riksdagsman står här och säger att det är avslaget när jag utgår från att statens järnvägar följer lagar och förordningar. Jag vet inte hur kolsyrade herr Johansson anser att statsråd skall vara och vilka förslag man skall pådyvla en förvaltning som i klartext sagt att den nu har förutsättningar att följa den här författningen vid sina nyanställningar. Får vi höra vad det är för kolsyra herr Johansson anser skall till, eftersom han inte litar på järnvägen!

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag behöver inte använda vare sig kolsyra eller andra flyktiga ämnen för att framhålla behovet av att de arbetshandikappade får möjligheter till anställning inom statliga verk. Om vi går litet grand tillbaka i tiden och ser hur det har varit med möjligheterna för arbetshandikappade att få jobb inom statliga verk, så finner vi att utrymmet där inte har varit speciellt stort för dem. Därför trodde jag att här fanns ett dokumenterat nytänkande i första hand hos kommunikationsministern och att han var beredd att avge någon form av deklARATION, som jag tror att de handikappade i vårt land är ute efter att få av personer som tillhör regeringen.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag sade nyss till herr Johansson att jag har hämtat min uppfattning i de här frågorna från en partikollega till herr Johansson. Nu drabbar kritiken även Sören Carlson, förutvarande socialborgarråd i Stockholm. Det var väl litet hurtigt.

Nr 43

Tisdagen den
4 december 1979

*Om åtgärder för
att bereda arbets-
handikappade
anställning inom
SJ*

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag kan inte känna till vad alla partivänner till mig har sagt i olika sammanhang, men jag trodde att vi skulle hålla oss till sakfrågan.

Jag frågade efter konkreta förslag från kommunikationsministern. Sådana har jag inte fått, men jag hoppas att han ändå har en vilja att tillgodose mitt krav, men i första hand de arbetshandikappades krav på att få sysselsättning vid statens järnvägar.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag blir mer och mer förvånad. Jag begär inte att herr Sune Johansson skall känna till vad Sören Carlson sagt. Jag begär inte ens att Sune Johansson skall lyssna på vad jag säger från min stol här i kammaren, men det är väl i alla fall inte orimligt om jag utgår från att Sune Johansson gör det i den debatt som vi två har.

Här gav jag uttryck för en principståndpunkt, vilket herr Johansson bad mig om, två repliker efter det att jag redan hade angivit min principiella ståndpunkt, där jag instämde i vad ett socialdemokratiskt borgarråd i Stockholm sagt.

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Nu är det ju inte socialdemokratiska borgarråd i Stockholm som styr regeringspolitiken i landet – även om vi har ett borgerligt f. d. borgarråd från Stockholm som nu har hand om kommunikationspolitiken – så vi får kanske inte sätta alltför stor tillit till vad de här borgarråden har tyckt i sin egenskap av borgarråd vid olika tillfällen.

Vad jag har varit ute efter att få från kommunikationsministern har varit en deklARATION av den typ som statsråd brukar avge när de säger sig vara positivt inställda till en sak och vilja främja den. I det här fallet borde det lämnas en något bestämdare deklARATION om huruvida kommunikationsministern för sin del är beredd att påverka de arbetshandikappades möjligheter till ökad anställning vid statens järnvägar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Om tågresorna under jul- och nyårshelgerna

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara tredje vice talmannen *Karl Erik Erikssons* (fp) den 28 november anmälda fråga, 1979/80:168, och anförde:

Herr talman! Tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson har frågat mig vilka åtgärder som har vidtagits för att bereda alla dem som önskar använda tåg i anslutning till jul- och nyårshelgerna tillfälle att också få möjlighet till detta.

Som vanligt verkar det att bli mycket folk på tågen i jul. Genom att SJ erbjuder lågpris vissa dagar kommer resandet att spridas mer över helgen än

tidigare år. Därigenom kan järnvägen erbjuda fler människor plats. SJ sätter in alla tillgängliga resurser i form av extratåg och extravagnar för att klara julruschen.

Tillgången på lok och vagnar är avgörande för hur mycket folk SJ kan transportera. Nu håller 150 personvagnar och 100 motorvagnar på att levereras. De kommer, när de blivit levererade, att öka järnvägens kapacitet under de närmaste åren. SJ planerar också att beställa nya sovvnagnar. Kapaciteten får byggas ut i den takt vi har råd med.

Tredje vice talmannen KARL ERIK ERIKSSON (fp):

Herr talmän! I motiveringen till min fråga har jag framhållit att det hittills har varit positiva och framgångsrika satsningar som SJ har gjort, såsom lågprissatsningen, en mera serviceinriktad attityd mot resenärerna, rökfria restaurangvagnar och snabbare förbindelser. Allt detta har bidragit till ett starkt ökat tågresaande.

Vi resenärer har känt att SJ nu är på väg att på nytt bli "hela svenska folkets järnväg". Men jag vill, även om detta bara är en kort frågedebatt, ändå säga att vi som åker tåg varje vecka och som åker långa sträckor märker att gränsen för vad personalen orkar snart är nådd. Även om personalen har satsat friskt på service och varit inspirerad på grund av att tågen varit fyllda med nöjda resenärer, har jag en känsla av att SJ:s personal nu blivit ganska sliten på grund av det starkt ökade antalet resenärer på tågen.

Jag kan ge ett färskt exempel. I fredags kväll när vi åkte hem med Värmlandståget var varenda sittplats upptagen och hundra personer måste stå. Jag nämner detta, eftersom det hänger ihop med den fråga jag har ställt som gäller julresandet.

Jag har inför julen fått vittnesbörd från flera personer som långt före helgen önskat beställa tågbiljetter men fått till svar att tågen redan varit fyllda. Detta är skälet till att jag har ställt min fråga, som jag tackar för svaret på.

SJ har gått ut med annonser och sagt: "Var rädd om dig – ta tåget." Jag har ringt till några järnvägsstationer och frågat hur läget är, och personalen där har sagt att försäljningen av lågpriskort ökar så fort väglaget blir dåligt. Det är positivt, tycker jag. Men inför julen har man redan fått avvisa många resenärer.

Nu säger kommunikationsministern i svaret att SJ beställt 150 personvagnar och 100 motorvagnar, som håller på att levereras. Jag vill fråga kommunikationsministern: När blir dessa tillskott disponibla? Vilket år? Jag tror att vi ganska snart kommer att ha behov av dessa vagnar.

Låt oss tänka oss in i en vanlig situation. Folk har läst uppmaningen: "Var rädd om dig – ta tåget!" Så har man köpt lågpriskort under hösten, bl. a. med tanke på julresan. Så knallar man ned fyra veckor i förväg till stationen i sin bygd för att beställa biljett för julresan. Men då visar det sig att alla tåg de aktuella dagarna är fullbelagda. Vilket råd har kommunikationsministern att ge en sådan SJ-kund?

Nr 43

Tisdagen den
4 december 1979

*Om tågresa
under jul- och
nyårshelgerna*

Tisdagen den
4 december 1979

*Om tågresa
under jul- och
nyårshelgerna*

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag vill inte göra som Tage Erlander och ramla i den här fällan. Därför låter jag bli att svara på den sista frågan.

Vad statens järnvägar gör är att sätta in ca 200 extratåg. Varenda vagn och vartenda lok som finns sätter man in. Dessutom har man som jag sade beställt 150 nya personvagnar och 100 nya motorvagnar. De kommer att levereras i en takt av två å tre i månaden under hela 1980-talet. Det kommer alltså att ta ett antal år innan vi fått fram dessa vagnar.

Det lyckade resultatet av lågprissatsningen har föranlett SJ att göra dessa nyinvesteringar. De borde kanske ha gjorts ännu snabbare. Men ingen av oss kunde väl ana att det skulle gå så bra som det gjort.

Nu har SJ uppgivit för mig – och jag förutsätter att det är riktigt – att det bara är sov- och liggvagnar till övre Norrland den 19–23 december som är fullbelagda. Man säger också från SJ:s sida att många beställer för säkerhets skull. Därför brukar de allra flesta kunna få plats på grund av att det kommer återbud litet längre fram.

Även om det inte är något bra surrogat för den som vill åka tåg så har SJ:s snabbussar till Norrland fortfarande ledig kapacitet. Dessutom har Linjeflyg lovat att fördubbla sin kapacitet under jul- och nyårshelgerna.

Slutligen kan jag säga till Karl Erik Eriksson att SJ för sin del trots allt inte tror att det kommer att bli trängre än vanligt på tågen, eftersom resandet blir så mycket mera spritt på grund av det nya lågpriskortet.

Men vissa speciella topptidningar kan det bli omöjligt att få en biljett. Mitt råd till en sådan person – om jag nu i alla fall skall ge ett – är att han försöker skjuta resan en eller annan dag framåt i tiden eller hoppas på ett återbud den speciella dag han vill resa.

Det är ungefär som med taxi i Stockholm. När det är snöstorm går det inte att få en taxi. Jag kan inte heller ge något råd till den person som då står i blötsnön, herr Eriksson.

Tredje vice talmannen KARL ERIK ERIKSSON (fp):

Herr talman! Tyvärr är det väl så att kommunikationsministerns antagande att bara Norrlandstågen är slutsålda inte är riktigt. Jag tycker också att det är litet för spekulativt att räkna med att det kommer att bli en rad återbud till julen.

Ingen kan lastas för detta. Det är positivt – jag understryker det än en gång – att SJ:s lågprissatsning och ökade service på allt sätt har gjort att man åker tåg mer än tidigare. Det är väldigt stimulerande och värdefullt. Men jag tror att det är viktigt att SJ:s ledning och kommunikationsministern gör allt för att visa svenska folket att man vill bereda så många som möjligt tillfälle att åka tåg och vara rädda om sig.

Kommunikationsministern berättade nu i vilken takt vi skulle få dessa leveranser. Jag vill ställa den direkta frågan: Har det fina utslag som vi ser varje helg och som vi kommer att få se till julen – folk åker nu tåg i större utsträckning – gjort att kommunikationsministern räknar med dels att förstärka SJ:s vagnmaterial, dels att förstärka på personalsidan? Jag tror att

det är oerhört viktigt att vi inte sliter ned vår personal genom det ökande resandet.

Nr 43

Tisdagen den
4 december 1979

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Som jag sade i en debatt nyss med Sune Johansson kommer man på SJ att göra en del personalförstärkningar under de kommande åren, vilket delvis är ett resultat av lågprissatsningen. I övrigt vill jag hålla med tredje vice talmannen om att ingen skall lastas för att människor plötsligt börjar åka tåg i större utsträckning. Det är tvärtom mycket positivt.

*Om tågresaorna
under jul- och
nyårshelgerna*

Jag vill understryka att det är mycket viktigt att vartenda disponibelt lok och varenda tillgänglig vagn kan tas i anspråk i jul liksom att SJ sätter till alla klutar för att så många som möjligt skall få en chans att utnyttja dess tjänster. Jag tycker att det är viktigt att framhålla detta, eftersom SJ:s personal, från den högste till den lägste, gör ett beundransvärt jobb, något som vi har all anledning att vara glada över.

Tredje vice talmannen KARL ERIK ERIKSSON (fp):

Herr talman! Kommunikationsministern och jag är helt överens om att den ökade beläggningen på SJ är något mycket positivt. Jag tolkar vidare hans uttalanden så, att vi också är överens om att man kan klandra politikerna, inkl. kommunikationsministern, och SJ-ledningen om inte åtgärder snabbt sätts in för att genomföra förbättringar och förstärkningar både på den personella sidan och när det gäller materielen.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Detta tolkar jag som ett mycket positivt besked om riksdagens vilja att ge anslag på dessa punkter.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Föredrogs och hänvisades

Proposition

1979/80:50 till civilutskottet

Beträffande detta ärende hade regeringen föreslagit att riksdagen skulle besluta att motionstiden förkortades till sju dagar.

Kammaren beslöt förkorta motionstiden till att utgå måndagen den 10 december.

§ 10 Föredrogs men bordlades åter

Skatteutskottets betänkanden 1979/80:11, 13 och 16

Lagutskottets betänkande 1979/80:14

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1979/80:8

Näringsutskottets betänkande 1979/80:11

Anmälan av interpellationer

§ 11 Anmälades och bordlades

Proposition

1979/80:60 om ändrade regler för redovisning av kupongskatt

§ 12 Anmälades och bordlades

Motionerna

1979/80:128 av *Britta Hammarbacken m. fl.*

med anledning av propositionen 1979/80:54 om försöksverksamhet med lokala organ för specialreglerad förvaltning i kommunerna

1979/80:129 av *Olof Palme m. fl.*

1979/80:130 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av propositionen 1979/80:58 om fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m.

1979/80:131 av *Elvy Nilsson m. fl.*

med anledning av propositionen 1979/80:46 om internationella transporter av lik

§ 13 Anmälades och bordlades

Näringsutskottets betänkanden

1979/80:10 med anledning av vissa delar av propositionen 1978/79:165 om den svenska kapitalmarknaden jämte motioner

1979/80:12 med anledning av motioner om ändring i marknadsföringslagen m. m.

§ 14 Andre vice talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle

dels skatteutskottets betänkanden 11, 13 och 16 uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden,

dels lagutskottets betänkande 14 sättas närmast efter utskottets betänkande 12,

dels finansutskottets betänkande 8 och skatteutskottets betänkande 10 sättas sist.

§ 15 Anmälan av interpellationer

Anmälades och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 3 december

1979/80:93 av *Margaretha af Ugglas (m)* till utrikesministern om den svenska flyktinghjälpen:

Flyktingproblemen i världen har kraftigt förvärrats under det senaste året.

oss nya vittnesbörd om hur krig, konflikter och förtryck av mänskliga rättigheter tvingar människor på flykt under svåra umbäranden.

Det är inte bara i Sydostasien läget är utomordentligt utsatt för miljontals flyktingar. I Afrika finns det i dag ca 4 miljoner människor som är flyktingar och s. k. displaced persons. Inte minst svår är situationen på Afrikas horn. I Sudan, Somalia, Etiopien och Djibouti finns det nu troligen ca 1 miljon flyktingar. Man räknar med att det enbart i Sudan – ett av jordens fattigaste länder – finns ca en halv miljon flyktingar, de flesta från Etiopien och Eritrea.

Mot bakgrund av det anförda hemställs att till utrikesministern få ställa följande frågor:

1. Vill utrikesministern lämna riksdagen en redogörelse för vilka åtgärder som Sverige vidtagit under år 1979 för att bistå flyktingar?
2. Vilka planer har Sverige för att under 1980 öka och effektivisera hjälpen till flyktingarna?
3. Vilka insatser planerar regeringen för att hjälpa flyktingarna på Afrikas horn?

den 4 december

1979/80:94 av *Raul Blücher* (vpk) till kommunministern om interpellationsrätten i kommunfullmäktige:

Kommunallagen stadgar att interpellation i kommunfullmäktige får ställas i ämne som tillhör fullmäktiges handläggning. Bestämmelsen innebär att ärenden som avgörs av kommunal nämnd lydande under speciallagstiftning, t. ex. skolstyrelse, byggnadsnämnd, social centralnämnd eller hälsovårdsnämnd, kan undantas från interpellationsrätten. Det torde vara lagstiftarens mening att därmed bl. a. skydda enskild persons integritet, undvika att kommunfullmäktige blir forum för debatt om lagstiftning som redan faller under riksdagens kompetens m. m.

Risk finns att kommunallagen i detta stycke ges en tolkning som kan användas för att undvika debatt i fullmäktige i ärenden som har stort intresse i den lokala offentliga debatten. Som exempel kan anföras, att kommunfullmäktige i Karlstad vid sitt novembersammanträde 1979 med en rösts majoritet avvisade en interpellation angående skolstyrelsens handläggning av frågan om försöksverksamhet med annan form av meddelande än betyg i årskurs 3. Frågan engagerar stora föräldraopinioner. Skolstyrelsens beslut innebar bl. a. att s. k. kvalificerad majoritet (2/3) bland berörda föräldrar fordrades för att försöksverksamhet skulle genomföras. I interpellation efterlystes skolstyrelsemajoritetens skäl för att kräva 2/3-majoritet. Kommunfullmäktiges knappa majoritet hänvisade till kommunallagens nys nämnda stadgande.

Då det kan hävdas att ett sådant beslut, att under anförda omständigheter avvisa en interpellation, är ägnat att hindra debatt i fråga av allmänt intresse vill jag fråga kommunministern:

1. Anser kommunministern att kommunallagen när det gäller interpellationsrätten i ärenden som avgörs av specialreglerad nämnd bör tolkas så att den offentliga debatten i fullmäktige främjas?

2. Avser kommunministern att ta initiativ till en rekommendation från riksdagen i här angivet syfte?

§ 16 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 4 december

1979/80:191 av *Thure Jadestig* (s) till jordbruksministern om hundskatten:

Hundskatten är i dag lägst 10 och högst 100 kr. per år och hund. Önskemål har framförts från såväl djursjukhusintressenter som hundägare och vissa kommuner att möjliggöra höjning eller borttagande av hundskattetaket för att man på så sätt skall kunna utöka sina ekonomiska insatser för den regionala djursjukvården.

Är statsrådet beredd att medverka till borttagande av hundskattetaket?

1979/80:192 av *Essen Lindahl* (s) till justitieministern om nya lokaler för polisen i Lidingö:

Lidingö polisdistrikt har hela tiden sedan förstatligandet av polisväsendet 1965 varit i behov av nya lokaler. F. n. har distriktet sin verksamhet fördelad i tre icke ändamålsenliga fastigheter.

Arbetsförhållandena för polispersonalen i Stockholmsområdet är, enligt mångas mening, på grund av befolkningskoncentrationen mera påfrestande än i glesbebyggda distrikt.

Man har också kunnat förmärka att de polisdistrikt i Stockholmsområdet som har gamla och utslitna lokaler också har svårare att få personal att stanna kvar i distriktet.

Jag finner det ytterst angeläget att regeringen utan dröjsmål kan ge erforderligt projekteringsuppdrag, så att byggnadsarbetena kan starta snarast möjligt.

Av byggnadsstyrelsens framställning till regeringen framgår att om projekteringsuppdrag kan lämnas hösten 1979 beräknas byggstart kunna ske våren 1981, varvid inflyttning beräknas kunna ske första kvartalet 1983.

Jag vill mot denna bakgrund fråga justitieministern:

Kan ett ärende av denna angelägenhetsgrad tidigareläggas?

När kan regeringen beräknas ge byggnadsstyrelsen erforderligt projekteringsuppdrag?

1979/80:193 av *Tore Claesson* (vpk) till statsrådet Carl Axel Petri om kärnkraftsomröstning i skolorna:

Folkomröstningen om kärnkraft berör bl. a. risker och problem i samband med användningen av kärnkraften och förvaringen av avfallet men också verkningarna på samhällsutvecklingen och hur framtidens samhälle skall utformas.

Folkomröstningen angår därför inte bara de nu röstberättigade utan även de ungdomar som skall ta det framtida ansvaret för den energipolitik som nu utformas.

Det är därför angeläget att också skolungdomen får en möjlighet att ge uttryck för sin mening. En omröstning om kärnkraften bör därför genomföras i anslutning till den ordinarie folkomröstningen i landets skolor i likhet med skolvalen i anslutning till de allmänna valen.

Jag vill därför ställa följande fråga till statsrådet Carl Axel Petri:

Tänker regeringen medverka till att även skolungdomen ges möjlighet att säga sin mening om kärnkraften genom att s. k. skolval anordnas i anslutning till den ordinarie folkomröstningen?

1979/80:194 av *Ingrid Sundberg* (m) till arbetsmarknadsministern om den framtida sysselsättningen för anställda vid Tretorn AB:

Tretorn AB:s gummifabrik startades i slutet av förra seklet. Längre utgjorde verksamheten den största och för generationer av helsingborgare mest säkra arbetsplatsen. Som mest fanns 4 000 anställda i tillverkningen, och långt in på 1950-talet arbetade mer än 3 000 vid fabriken. Många anställda har i dag arbetat flera decennier i företaget, varför medellåldern på de anställda är förhållandevis hög.

Sedan mitten av 1970-talet har det blivit tydligt att tillverkningen vid fabriken haft svårt att konkurrera med produktion från låglöneländer, och många uppfattade beredskapssatsningen under treårsperioden 1978–1981 som ett sista försök att hålla produktionen i gång. När nu beslutet om nedläggning kommer utan att treårsperioden är slut medför detta att många anställda som friställs kommer i en oväntad svår situation. Svårigheterna att finna nya arbeten är stora, och bara under den senaste fyraårsperioden har flera tusen arbetsplatser i industriproduktion försvunnit från Helsingborgsregionen. I hela Malmöhus län finns 10 000 arbetslösa, och lika många är föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Med anledning av detta vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

Hur bedömer statsrådet möjligheterna för de mer än 600 anställda vid Tretorn att få nya arbeten?

Avser statsrådet att genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder underlätta anskaffandet av nya arbeten i Helsingborgsregionen?

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.44.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert